

Redaksjon: Yngve Kvistad Tlf: 22 00 00 00

VG
debatt
d e b a t t @ v g . n o

■ Det måtte kjelt-ringstreker til for å bringe Munch internasjonale anerkjennelse i Norge, skriver Odd Gunnar Skagestad.

I den grad et kunstverk er unikt, er det også uerstattelig og uvurderlig i en økonomisk kontekst.

Sikring beste forsikring

VG innlegg

Av Odd Gunnar Skagestad

Kjeltringer tar seg inn på Munch-museet og stjeler et par av museets mest kjente malerier. En sikkerhetsvakt trues med skytevåpen. Dermed er det ikke bare tyveri, men et brutalt ran.

Sikring beste forsikring

VG innlegg

Av Odd Gunnar Skagestad

Kjeltringer tar seg inn på Munch-museet og stjeler et par av museets mest kjente malerier. En sikkerhetsvakt trues med skytevåpen. Dermed er det ikke bare tyveri, men et brutalt ran.

Tyveri er galt, ran må fordømmes på det sterkeste. Det er også lett å slutte seg til kravet om at våre kunstsatter må sikres bedre.

Men i motsetning til sikkerhetsvakten er de stjalne kunstverkene døde gjenstander. Fysisk sett kun et par for-gjengelige lerretsbiter med noen malingrester på. Bildenes fysiske uttrykk kan uten vanskelighet gjenkapes og mangfoldiggjøres. Malerienes verdi – som åndsverk – ligger på det transcendentale plan. Det er en verdi som følger av vår opplevelse av og innlevelse i disse bildene, basert på de gjengivelser vi har sett og de kunnskaper vi har om kunstneren og hans uttrykk, formspråk og de budskap han måtte ønske å formidle.

Forfatteren: Odd Gunnar Skagestad er mag.art. og spesialrådgiver i UD.

Ble et kultbilde

Tyveriene vakte stor oppsikt i internasjonale medier, hvor «Skrik» kjøpt ble utropt til et av verdenskunstens mest kjente bilder. Det har ikke alltid vært slik. Berømmelsen syntes å komme med innbruddet i Nasjonalgalleriet i 1994. Bildene av stigen under vinduet gikk verden rundt. Det gjorde også avbildningene av selve tyvegodsset. Det spektakulært frekke brekket gjorde «Skrik» til et kultbilde.

Det måtte åpenbart kjeltringstreker til for å bringe Munch og hans «Skrik» internasjonal anerkjennelse.

Og så skjedde det igjen. Forsmedelig og flaut, men bedre Munch-reklame kunne knapt tenkes. Her fikk en samlet internasjonal og hjemlig ekspertise anledning til å hausse opp både hendelsens betydning og sin egen autoritet ved å fortelle at Munchs «Skrik» rangerer som et av verdens aller fremste kunstverker.

At et kunstverk er genialt er ingen garanti for at det blir allment anerkjent som sådant. Men hvis tilstrekkelig mange opinionsdannere i tilstrekkelig pompøse ordelag sier at det er så – ja, da er allmenn anerkjennelse uunngåelig.

Selvsagt er det ille at bildene er stjålet. Men hvilket tap er det vi har lidd, vi

FREKT TYVERI: 22. august i år tok tyvene med seg «Skrik» og «Madonna» ut fra Munch-museet og stakk av i en Audi. Bildene er ikke funnet. Foto: POLITIET

borgere av Oslo kommune? Av Norge? Materielt – eller på det metafysiske plan?

Jeg fornemmer at problemstillingen avvises med den fnysende kommentar at det går da ikke an å tenke slik – dette er noe som er uvurderlig.

Nettopp! Noen har ymtet frempå at bildene burde ha vært forsikret. Hvorfor det?

Fordyrer verkene

Kunsthandlere forsikrer de verker som de har inne, men det er noe annet. Kunsthandlere driver kommersielt. Bildene som de har for salg, har en pris-lapp. Selvsagt må det tegnes assurance mot tyveri o.l. Det er praktisk overkommelig fordi det gjelder et begrenset antall objekter. Det er økonomisk overkommelig fordi det ikke er kunsthandleren selv, men i siste instans markedet som bærer belastningen.

Forsikringene har den effekt at de fordyrer verkene betydelig – en utgift som i siste instans belastes kjøperne. Markedet betaler. Det er mulig fordi det eksisterer et marked.

Munch-museet opererer ikke i et slikt marked. Dets oppgave er å ta vare på de kunstverker som er i fellesskapets eie. Disse verkene har ingen pris-lapp. De er ikke ment å omsettes i et marked, hvor loven om tilbud og etterspørsel sørger for en meningsfylt prisdannelse. I den grad et kunstverk er unikt, er det også uerstattelig og uvurderlig i en økonomisk kontekst.

Hvordan skulle man da fastsette en eventuell forsikringssum?

Tilsvarende et antatt løsepengebeløp i det svarte marked – tyvenes og helerens marked? Tilsvarende en antatt pris i et eventuelt legalt marked (hvor objektene ikke hører hjemme)?

Verdt en halv milliard?

For «Skrik» fabuleres det om en potensiell markedsverdi i størrelsesordenen halv milliard kroner. Dette fører debatten inn i det illusoriske. Hva ville forsikringspremien være for noe slikt? Har Oslo kommune midler til å tegne slike forsikringer? (Andre uerstattelige kommunale kunstikatter måtte også dekkes.) Hvem vil være forsikrings-tager i et selskap som kunne finne på å tilby den slags forsikringer? Hvordan ville det gå med et slikt selskap dersom ulykken var ute – som den jo nå er?

Og hva skulle hensikten være med å få inn et eventuelt astronomisk forsikringsbeløp? Plaster på såret, lindre vår kollektive tort og svie? Eller skaffe til veie midler til kjøp av et annet kostbart kunstobjekt, til erstatning for det uerstattelige?

Glem forsikringssnakket. Det realistiske i en situasjon som denne er at eieren er selvassurandør. Så får vi håpe at tyvegodsset kommer til rette uten for store kostnader, samt trøste oss med at saken tross alt har bidratt til å skape positiv blest om vår landsmann og hans kunst – og derved også økt Norges internasjonale omdømme som kunstnasjon en smule.